

Iluminismul stabilității

„Stabilitatea economică, având în epicentrul ei stabilitatea financiară, este o chestiune inteligibilă doar în termeni de dezvoltare, inclusiv când este gândită după preceptele filosofiei politice a austerității.”

Trată ca o problemă de adâncime a pieței financiare, stabilitatea financiară are soluții valide în condițiile existenței de fluxuri financiare înspre și dinspre procesele economice centrate pe valorificarea resurselor în diversitatea lor, cu respectarea corelațiilor fundamentale ale economicității. Într-o piață financiară unde doar circuitul cvasigeneral al resurselor bancare de finanțare face regula, stabilitatea nu poate fi susținută. Raritatea surselor de capitalizare, inclusiv clasică economisire, ca și capitalizarea bursieră aproape nulă, transformă într-o iluzie stabilitatea și într-o imposibilitate potențialul de convergență.

Stabilitatea financiară într-o economie deschisă, emergentă și slab structurată este astfel o provocare fără speranța de a susține obiective strategice pe termen lung și de a fi o consecință a dezvoltării. Temeiul acestui adevăr constă, pe de o parte, în faptul că stabilitatea financiară se aranjează după o tranziție dificilă, în unele cazuri distorsionată, pe pilonii incompleți ai stabilității economice și sociale și, pe de altă parte, stabilitatea în general este puțin probabilă, chiar inconsistentă în termeni de subdezvoltare.

Astăzi este pe cale să se producă o balansare la nivelul viziunii teoretice, ca și al încercărilor practice, semnalată de țintirea mai precisă a soluțiilor la problemele complicate ale ieșirii din criza financiară, mai ales după ce aceasta a devenit o virulentă criză economică și amenință să degenereze într-o criză socială. Dar sensul căutat de analize în privința stabilității este, surprinzător, o provocare destul de confuză: prin decizii se favorizează „echilibrul” de pe panta minimală a curbei dezvoltării sau se stimulează tendințele de recuperare a reculului dezvoltării provocat de criză? Principial, analiza are sens când stabilitatea economică este văzută ca suport al permanentizării tendințelor dezvoltării sociale, iar stabilitatea financiară – o consecință a stabilității economice.

Ca atare, sunt de definit tipuri de stabilitate financiară luând în considerare parametrii de pantă ai dezvoltării sau stadiul concret de configurare a economiei din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare. Imaginea fidelă a acestor tipuri de stabilitate, prin temperarea/dezactivarea surselor dezvoltării, cum sugerează

strategiile de austeritate, sau prin utilizarea lor sustenabilă, cu obiective de etapă consolidate pe termen lung, cum ar fi normal pentru o țară emergentă, obturează succesul strategiei de integrare funcțională a acestor economii. Analiza comparată, folosind indicatorii globali de rezultat, recunoscută ca o metodă uzuală prin care se caracterizează capacitatea economiei, inclusiv potențialul sistemului financiar, aduce slabe dovezi că se asigură finalitatea procesului de stabilitate.

Realitatea crudă este că pentru mult timp de aici înainte Europa Centrală și de Est își va epuiza energiile cu ieșirea din subdezvoltare, deci se va confrunta inevitabil cu instabilitatea. Nivelarea comportamentului economic sub efectul integrării, mai ales prin acceptarea benevolă a standardelor funcționale specifice Zonei Euro, a gripat potențialul economiilor emergente postplanificate de absorbție a forței de tracțiune a integrării, situație prelungită și de neșansa aderării unora odată cu declanșarea crizei economice care a afectat economia integrată europeană.

Cheia înțelegerii este adevărul că substratul de recurență a instabilității este cronicizat într-o economie emergentă de tip postcomunist, iar spargerea nodului de probleme ale subdezvoltării este o inițiativă decizională și acțională prea mult amânată. Între altele, documentarea de profunzime a comportamentului care face ca structura capitalului să nu aibă capacitatea de realizare de economii pentru investițiile de dezvoltare, nici în mod direct prin investiții cu efect de propagare a dezvoltării economice și sociale, nici indirect prin profitabilitate fiscalizabilă susținătoare a investițiilor publice, merită să i se acorde atenție, mai ales să fie realizată la modul empiric neafectat de pretențiile unor teorii prea expandate ideologic. La aceasta se alătură consecințele adâncirii fracturii dintre strategia băncilor comerciale, în majoritatea lor cu capital străin, care se mențin prin non combat în zona respectării cerințelor de prudențialitate și prin răspunsul dat problemelor cererii în condiții de aversiune la riscul de creditare.

Stabilitatea economică, având în epicentrul ei stabilitatea financiară, este tot mai evident pentru această zonă o chestiune inteligibilă doar în termeni de dezvoltare, inclusiv dacă va continua să fie gândită după preceptele filosofiei politice a austerității. Suntem în punctul de inflexiune în care acțiunea de forțare a blocajelor de dezvoltare impune relaționarea conceptuală în universul stabilității, cu aliniamentul de refăcut logic dintre economia monetară – cumva împinsă de curentul *mainstream* să fie autistă în privința dezvoltării – și economia reală, străbătută de tendințe decrementale ale factorilor firești de dezvoltare.

Așa se face că starea de aparentă stabilitate este, în fapt, materializarea unei involuții, până la pragul asimilării crizei, a consecințelor care să stimuleze cercurile virtuozitate ale dezvoltării. Pentru schimbarea direcției, fundamentele economice trebuie recentrate pe semnificațiile motivante și dinamice ale avuției, mai ales în ceea ce privește sursele corecte, salarizarea și profitul. În context, este

de judecată în lănuirea cauzală dintre relaxarea fiscală pe partea directă din perioada precriză și expansiunea fiscală în plină criză pe partea indirectă (cazul României în care impozitarea cu 16% a veniturilor a atras impozitarea cu 24% a consumului!).

Stabilitatea financiară, sub raport structural, a fost astfel așezată pe cercurile vicioase ale sărăciei, dovada fiind faptul asupra căruia trebuie insistat în explicații pentru a fi pe deplin înțeles: sensul fluxurilor financiare generează aproape în exclusivitate profitabilitate extrasistem (într-o expresie sugestivă – *se exportă profit și se importă îndatorare!*), ceea ce complică problema bugetelor în țările emergente postcomuniste.

Marin Dinu